

kever-rest vond ik erin. Oordeelend naar de vaste groote haarproppen 5 bij 2½ cm) zouden er wel tienmaal zooveel muizenkaakjes in moeten voorkomen!

De beide andere partijtjes waren niet van elkaar te onderscheiden en telden samen ruim 40 stuks, veel kleiner dan die van de eerste partij, n.l. 4 bij 2 cm ongeveer, de inhoud dus ongeveer de helft. Ook deze proppen waren opvallend arm aan beenige resten; slechts een 15-tal muizen (2 aardmuizen, 1 rosse woelmuis, 1 huismuis, 4 boschmuizen en 8 spitsmuizen) en een paar groote wervels, waarschijnlijk van een konijn, waren vertegenwoordigd; geen enkele vogelrest. Het merkwaardigste van deze uileballen is echter, dat ze wat tweederde der voorwerpen betreft, geheel bestonden uit mos en keverresten. De kleur der proppen was bronsgroen, doorspekt met zwarte groen en blauwglanzende chitinestukjes van het uitwendige skelet der kevers. Dr. Mac Gillavry was zoo vriendelijk deze keverresten te determineren; ze zijn afkomstig van de mestkever *Geotrupes* (waarschijnlijk *G. sylvaticus*). Deze vrij groote tor vliegt 's nachts en blijkt in groote getalen dan den uilen ten prooi te vallen. Ook die proppen waarin enkele muizenresten en haarpruikjes voorkwamen bestonden hoofdzakelijk uit mos en keverresten. Worden de kevers inderdaad in de vlucht gevangen, dan wordt het mos waarschijnlijk enkel door de uil gegeten om de keverresten te kunnen inhullen en weer uitbraken. Dus zooals een kat vaak gras gaat eten om onverteerbare zaken weer te kunnen kwijtraken. 't Is natuurlijk ook niet uitgesloten, dat de uil de kevers met het mos van den grond weghaalt, zooals hij ook de muizen vangt.

Nog erover puzzelend welke uil zooveel mos en kevers verslindt, kreeg ik van den jachtopziener van Beukenhorst te *Vucht* enkele uileballen opgezonden, verzameld op dat landgoed in een koepeltje, waar een *steenultje* huist. Deze proppen nu waren even groot als de mosproppen van Oisterwijk en ook hun samenstelling was dezelfde. Een enkele bevatte ook grijs haar en muizenbeenderen (1 aardmuis, 1 boschmuis, 1 huisspitsmuis, *Crocidura russula*), de andere bestonden enkel uit mos en zwarte glanzende keverresten.

Bij de hier nogmaals herhaalde aansporing, om uileballen te zenden naar het Zoölogisch Museum, Middenlaan 53, Amsterdam C, voeg ik nog een verzoek van Dr. D. Mac Gillavry (J. W. Brouwersplein 9, Amsterdam Z) aan uileballenverzamelaars, om eens te willen uitkijken naar kevertjes in de laag zand vlak onder de proppen of wel aan de skeletresten.

Bedoelde dieren (van het geslacht *Trox*) zijn grauw van kleur, houden zich snel als dood, vallen daardoor niet op en worden zoodoende zelden gevangen. De kop is meestal weggetrokken, dus van boven niet te zien. Liefst opzenden in een fleschje alcohol met opgave van vangplaats, vangtijd en vinder.

A. S.

Het duizendstemmig Vogelkoor. Goethe spreekt van „tausend Stimmen aus dem Geräusch“ en Wordsworth hoort „a thousand blended notes“, een aardige overeenstemming bij twee dichters, die de natuur zoo verschillend aanschouwden. Het is nu de goede tijd om hen eens na te tellen. We willen daarvoor nemen den druksten zangtijd, n.l. het uur voor zonsopgang in de tweede week van Mei. Ziehier wat ik hoorde in drie minuten op een der rijkste vogelplekjes in het vogelrijke Kennemerland: Groote Lijster, Zanglijster, Merel, Nachtegaal, Roodborst, Roodstaart, Winterkoning, Heggemus, Boomkruiper, Boomklever, Koolmees, Pimpelmees, Zwarte Mees, Matkop, Schildvink, Groenvink, Kneu, Tjiftjaf, Fitis, Boomleeuwerik, Wielewaal, Waterhoen, Fazant, Koekoek, Groote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Groene Specht, Boerenzwaluw en vlak tegen zonsopgang ook nog musschen en spreeuwen. Dat is dus een dertigtal executanten en daar zijn enkele bij, zooals de nachtegaal, die wel over dertig en meer verschillende geluiden te beschikken hebben. Wanneer het uur voor zonsopgang u niet schikt, dan kan ik u 10 uur in den voormiddag ook wel aanbevelen en ook het uur na zonsopgang.

In den polder Waalenburg bij het Kil zoudt ge binnen drie minuten kunnen hooren (ik heb er geen aantekening van): Kievit, Grutto, Tureluur, Kluut, Strandplevier, Vischdiefje, Zwarte Stern, Kokmeeuw, Koet, Akkerleeuwerik, Graspieper, Gele Kwikstaart, Witte Kwikstaart, Geel gors, Tapuit, Kneu, Kleine Karekiet, Wilde Eend, Bergeend. Een nog rijker plekje levert het lage land tegen den binnenduinrand aan het eind van den Fonteinweg. Daar is nog kans op een Boschrietzanger, Winterkoning, Spotvogel, Sprinkhaanrietzanger, Torenvлак, Kiekendief, Velduil, Zilvermeeuwen. In Muiderberg, aan de Westzijde van het Echobosch is ook een aardig totaal te verkrijgen evenals op sommige punten van de Ankeveensche plassen en bij het Hildsche Ven onder Moergestel, doch dat zal wel veranderen. Ik twijfel er niet aan, of sommige lezers kennen ook wel dergelijke oorden van maximaal vogelgeluid. Doe er voor de aardigheid eens een opname gedurende drie minuten, liefst met phonograaf.

T.

Weer een das gevangen. „Door de jachtopzienaars H. A. en P. v. O. werd wederom een das uitgegraven uit zijn welingerichte onderaardsche woning, waarin verschillende resten van wild werden aangetroffen, hetgeen dus een bewijs is, dat de das schadelijk is voor de jacht. Het dier viel zijn belagers aan en moest met twee gewerschoten worden afgemaakt.“

Hierbij ingesloten vindt u een berichtje uit het Dagblad van Noord-Brabant dd. 22 Jan.,

waarin vermeld wordt, dat te Rijsbergen weer een das is gevangen. Ik vind het zoo echt van weinig natuurliefde en veel materialisme getuigend, dat er staat, dat dit dier schadelijk is voor de jacht. Of het schadelijk is voor de natuur (waarin het toch thuis hoort), vraagt men zich echter niet af. Volgens zoo'n redeneering moeten dus alle dieren, die wild eten, hoe zeldzaam ze ook zijn, maar uitgeroeid worden. Maar ja, liefde en eerbied voor andere levende wezens dan de mensch schijnt de doorsnee-Nederlander nu eenmaal niet te bezitten. Misschien heb ik me door m'n jeugdig vuur wat te ver laten gaan, maar ik hoop, dat u het mij niet kwalijk zult nemen. Ik ben ook pas 17 jaar oud en heb dus geen ervaring op dit gebied.

Breda, 24 Jan. '32

J. J. B.

Ik word over vier jaar 71 en heb wel eenige ervaring, maar ik ben het volkomen met je eens. Gelukkig zijn er ook jagers, die dassen beschermen.

THIJSSSE.

Medewerking gevraagd. Bezig zijnde met het samenstellen van een nieuwe lijst der inlandsche schietmotten (Trichoptera) roep ik bij dezen de medewerking in van allen, die door het toezenden van verzamelingen of vangsten der tot deze orde behorende insecten behulpzaam kunnen zijn.

Bronckhorststraat 26, Amsterdam.

F. C. J. FISCHER.

De Overwinterraars. Naar aanleiding van Uw verzoek in De Lev. Nat. van 1 Mei j.l. deel ik U mede, dat ik dit jaar de eerste citroentjes waarnam op 15 Maart te Beetsterzwaag, zoowel ♂♂ als ♀♀. De dieren waren reeds geslachtsrijp, want een paartje, dat ik in een doosje ving, ging onmiddellijk tot copulatie over.

De Atalanta heb ik tot op heden niet gezien. De vroegste datum, waarop ik deze soort waarnam (en ving) is 30 Mei (1931).

Amsterdam, 29 Mei '32.

F. C. J. FISCHER.

Uit het Westerkwartier. Met betrekking tot den vogelstand van Grijpskerk en naaste omgeving, kan ik U mededeelen, dat hier van een vermindering van het aantal Grauwe gorzen en Blauwborstjes gelukkig nog geen sprake is. Wat de Grauwe gors betreft, deze heeft een nogal scherp begrensd gebied. Ten zuiden van Grijpskerk en van het Hoendiep merkt men ze zelden op, echter het noorden in, naar den kant der Lauwerszee, zijn ze in grooten getale.

In 't algemeen mag gezegd worden, dat het aantal vogels, ook in soorten, de laatste jaren wel vooruitgaande is. Merels, Spotvogels, tuinfluiters, grutto's en scholeksters zijn in aantal toegenomen; evenwel lijkt het mij toe, dat Grauwe-Vliegenvanger en Kwartelkoning verminderden. Ook het aantal Pimpelmeesjes is dikwijls niet heel groot, en na een strengen winter zie ik altijd weer minder van deze vogeltjes, ondanks onze goede hulp.

Mijn plan is nu, een soort „volkstelling" te houden in ruimen omtrek, en misschien mag ik dan daarna nog eens op deze zaak terugkomen in Uw tijdschrift.

Grijpskerk, Mei 1932.

J. FEITSMA.

AANGEBODEN:

Recueil des Travaux Botaniques Neerlandais Vol 19, 20, 22, 25, 26, 27, 28 à f 3.— per deel. Vol 21. Livr. 3 e. 4 f 1.—. Vol 25A. (H. de Vries) f 5.—. Heukels H. Plantenatlas '25 geb. f 1.50. Heimans en Thijssse. In het Vondelpark geb. f 1.— id. Het Wandelboekje '25 geb. f 1.—. C. Zimmer Anleit. zur. beobachtung d. Vogelwelt 2e dr. geb. f 0.50. Kisskalt en Hartmann. Prakt. d. Bacteriologie 5e dr. '28 geb. f 1.50. Nederl. Kruidkundig archief 1921, 1923, '24, '25 '26, à f 1.— p. deel. Tschermak-Becke. Lehrb. d. Mineralogie geb. '24 f 5.—. Pothonie-Gothan Lehrb. d. Palaobotanik geb. 1921 (f 20.—) voor f 9.—. Mevr. Geerts-Ronner. Vacantie in de Bergen f 1.50. Wagner. Geschichte d. Lamarckismus f 1.50. Meded. d. Nederl. Mycol. Vereen. No. 9 t. m. 17, samen f 3.— (ook los). Specht Naumann. Die Vögel Europas Dl. I Lief 1 t. m. 5 à f 0.50 per aflevering.

Chemic. Kristallogr. Mineralogie, (Rinne Engler. Meyer e.a.) geb. (21.—) voor f 6.50.

Alles in zéér goeden staat. Boven f 10.— franco toezending. Binnen 5 dgn. geen antwoord dan verkocht.

Adres: H. HOOGENDOORN, Roodezand 297, Oudewater.